

Kohustuse rikkumine lepingu ühepoolse lõpetamise eeldusena võlaõigusseaduses¹

Armin Allmäe

Eesti Kindlustusseltside Liidu jurist

Lepingulise kohustuse rikkumine on lepingulise vastutuse tekke peamine eeldus. Kohustuse rikkumise tuvastamine on eriti oluline süsteemis, mis lähtub garantiivastutuse põhimõttest. Võrreldes teiste õiguskaitsevahenditega toob just lepingu ühepoolne lõpetamine lepinguliste suhete lõppemise näol vähemalt teoreetiliselt kaasa raskemad tagajärjed kui teiste õiguskaitsevahendite kasutamine. Seega õigustab lepingu ühepoolse lõpetamise *ultima ratio* iseloomust tulenevalt seda vaid kohustuse oluline rikkumine. Viimase piiritlemine ei pruugi aga igal üksikjuhul osutada sugugi lihtsaks ülesandeks. Võlaõigusseaduse regulatsiooni kõrvutamisel teiste õigusallikatega peab arvestama oluliste terminoloogiliste erinevustega

1. Kohustuse rikkumise tähtsus õiguskaitsevahendite kasutamise eeldusena

Kui võlgnik rikub lepinguga võetud kohustusi, saab võlausaldaja oma õiguste kaitseks kasutada eelkõige võlaõigusseaduse² (edaspidi VÕS) §-s 101 nimetatud õiguskaitsevahendeid. VÕS-i puhul on lähtunud garantiivastutuse kontseptsioonist³, millest tulenevalt on õiguskaitsevahendite kasutamisel küsimus süüst pigem teisejärguline.⁴ Seda olulisem on aga konkreetse kohustuse rikkumise tuvastamine, milleks loetakse VÕS-i § 100 kohaselt võlasuhtest tuleneva kohustuse täitmata jätmine või mittekohane täitmine, sealhulgas täitmise viivitamine. Seetõttu on lepingu sõlmimisel just poolte lepinguliste kohustuste selgel kindlaksmääramisel määrav tähendus.

Ilmekalt toob kohustuse rikkumise tuvastamise olulisuse esile näiteks VÕS-i § 770 lõige 1, millega nähakse ette tervishoiuteenuse osutaja vastutus oma kohustuste süülike rikkumise eest.⁵ Ideeliselt on nimetatud sätte kohaldamiseks tarvis tuvastada ka tervishoiuteenuse osutaja süü rikkumise toimepanemisel –hooletus, raske hooletus või tahtlus.⁶ Kui võrd aga tervishoiuteenuse osutaja saab tervishoiuteenuse osutamise kohustust rikkuda vaid osutades teenust alla üldist arstiteaduse taset ning hoolsusmäära,⁷ mis samal ajal tähendaks rikkumist hooletusest, siis ei oma § 770 lõike 1 viide rikkumise süülikele praktikas tähendust. Sellise järelduse võib üldiselt

¹ Artikkel ei käsitle olukordasid, kus lepingu ühepoolne lõpetamine on seotud üksnes poole järelemõtlemisõiguse või suhete lõpetamise tahte, mitte poole kohustuse rikkumisega, samuti ei keskendu töö võlaõigusseaduse eriosast tulenevate lepingu ühepoolse lõpetamise koosseisudega seotud erisustele.

² Võlaõigusseadus. 26. september 2001. – RT I 2001, 81, 487; RT I, 11.06.2013, 9.

³ Garantiivastutuse ehk *range vastutuse* juurutamisega võlaõiguses kaasnenu paradigma muutuse kohta vt lähemalt nt Irene Kull, Martin Käerdi, Villu Kõve. Võlaõigus I, Üldosa – Tallinn, Juura, 2004 (edaspidi VÕS I Komm) § 101 p 6.2.2.1.

⁴ Tulenevalt VÕS-i §-st 105 ei sõltu võlausaldaja õigus leping ühepoolset lõpetada ka võlgniku rikkumise vabandatavusest. Vabandatavuse rolli ei maksa praktikas üle tähtsustada ka teiste õiguskaitsevahendite kohaldamise eeldusena – vt selle kohta ka VÕS I Komm § 101 p 6.2.2.2.

⁵ „Tervishoiuteenuse osutaja ja käesoleva seaduse § 758 lõikes 2 nimetatud isik vastutavad üksnes oma kohustuste süülike rikkumise eest, eelkõige diagnoosi- ja ravivigade ning patsiendi teavitamise ja tema nõusoleku saamise kohustuse rikkumise eest.“

⁶ VÕS § 104.

⁷ VÕS § 762, v.a kui rikkumine on vabandatav.

teha ka muude käsunditüüpi lepingute puhul, kus kohustuse rikkumise mõõdupuuna on käsitletav teatav objektiivne hoolsuskriteerium, mis vastab vähemasti hooletusele.

VÕS-i § 101 lõikes 1 loetletud õiguskaitsevahendid võib tulenevalt nende kasutamise eesmärgist lihtsustatult jagada kolmeks : võlgniku lepingulise kohustuse täpselt ettenähtud viisil täitmise tagamine⁸, lisaks täitmise tagamisele tekkinud negatiivsete varaliste tagajärgede kõrvaldamine⁹ ning lepingulise suhte lõpetamine ja teatud juhtudel õigussuhte tagasitäitmine^{10,11}. Lepingu ühepoolne lõpetamine toob lepinguliste suhete lõppemise näol vähemalt teoreetiliselt kaasa raskemad tagajärjed kui ülejäänud õiguskaitsevahendite kasutamine. Sellest tulenevalt on järgnevalt eesmärgiks käsitleda detailsemalt lepingu ühepoolse lõpetamisega seonduvat, suunates tähelepanu peamisele eeldusele – olulisele lepingurikkumisele. Loomaks Eesti küllaltki modernse lepinguõiguse uurimiseks adekvaatset taustüsteemi, kasutab artikli autor võrdluseks DCFR-i¹² asjaomast regulatsiooni – milline on lepingu ühepoolse lõpetamise õiguslik iseloom, millist rolli mängib oluline lepingurikkumine selle õiguskaitsevahendi kohaldamise eeldusena VÕS-is ning DCFR-is, millised on regulatsioonide erinevused, millised sarnasused, ning mida võiks vajaduse korral muuta.

2. Lepingu ühepoolne lõpetamine

2.1 Terminoloogia

Eri õigusallikates kasutatakse lepingu ühepoolse lõpetamise märkimiseks väga erinevat terminoloogiat. Teadaolevalt eristatakse VÕS-is taganemist ja ülesütlemist – viimane annab poolele võimaluse lõpetada ühepoolse tahteavaldusega kestvusleping ning sel juhul lepingu tagasitäitmist ei toimu¹³, esimene annab poolele võimaluse lõpetada leping koos tagasitäitmisega. Vahetegu seisneb eelkõige siiski antud kujundusõiguse kasutamise tagajärgedes, millest tulenevalt lepingu ühepoolse lõpetamise eelduste võrdlemisel ei teki harilikult raskusi. Märkimist vajab ka asjaolu, et erinevalt taganemisest võimaldab lepingu erakorralist ülesütlemist lisaks olulisele rikkumisele ka muu mõjuv põhjus, ning korraline ülesütlemine ei vaja tingimata kumbagi.¹⁴

DCFR-is on kasutusel neutraalne termin *termination* erinevate tehniliste terminite nagu *rescission* asemel (mis tähendaks täpsemalt "taganema" – tagasiulatuvate tagajärgedega). Sel moel loodeti ära hoida tõlkeprobleeme, mis on spetsiifilistele tehnilistele terminitele loomumomased, ning aitamaks teha selgeks, et asjaomase õiguskaitsevahendi üldine toime on suunatud tulevikku, mitte ei ole tagasiulatu. ¹⁵ Niisiis peetakse DCFR-is termini *termination* all

⁸ Kohustuse täitmise nõue, samuti võlausaldaja kohustuse täitmisest keeldumise õigus.

⁹ Kahju hüvitamise nõue koos täitmise nõudega, viivisenõue ja hinna alandamise õigus.

¹⁰ Ülesütlemine, taganemine, kahju hüvitamine täitmise asemel.

¹¹ Vt ka VÕS I Komm § 101 p 4.1.1.

¹² Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Draft Common Frame of Reference (DCFR). Full Edition (Volume I), 2009.

Küllaltki ambitsioonikas mudeldokument, mis on eelkõige mõeldud aitama kaasa Euroopa riikide tsiviilõiguse ühtlustamisele. Vt lähemalt nt N. Jansen, R. Zimmermann. A European Civil Code in all but name: discussing the nature and purposes of the Draft Common Frame of Reference. – Cambridge Law Journal, 69(1), March 2010, lk 98–112, samuti C. von Bar. The Launch of the Draft Common Frame of Reference – Juridica International, 2008, nr 1, lk 4–9.

DCFR ilma märkusteta kättesaadav ka siit: http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/dcfr_outline_edition_en.pdf (10.09.13)

¹³ VÕS § 195 lg 2.

¹⁴ Vt VÕS §-d 195, 196.

¹⁵ DCFR. Osundatud teos, lk 851.

silmas sellist lepingu ühepoolset lõpetamist, millel otseseid tagasiulatuvaid tagajärgi ei ole. Seega võib väita, et DCFR-is sätestatud lepingu lõpetamise regulatsioon seostub esmajärjekorras pigem VÕS-i ülesütlemise kui taganemise regulatsiooniga¹⁶. Viimane ei tähenda, et DCFR-is taganemist kui sellist ei reguleeritaks: lepingu ühepoolse lõpetamise puhul lihtsalt ei eristata sõnaselgelt taganemist ja ülesütlemist kui selliseid, lepingu ühepoolne lõpetamine on üldine kategooria. VÕS-iga analoogne ülesütlemise ja taganemise sõnaselge eristamine on pigem erandlik.¹⁷ Tasub märkimist, et taganemise kohta tihti kasutatav termin *withdrawal* on kasutusel nt DCFR-is, kuid tähistab eelkõige lepingu ühepoolset lõpetamist, mis on seotud nn järelemõtlemisõiguse kasutamisega.¹⁸

Termini *termination* kasutamine tõstatab küsimuse, mis siis täpselt on lõpetatud? PECL, millel DCFR-i lepingu ühepoolse lõpetamise regulatsioon põhineb, räägib *lepingu* lõpetamisest.¹⁹ DCFR-i reeglite taustal on viimane ebatäpne: see ei ole mitte *leping* (teatud kokkulepe, juriidiline tegu), mida lõpetatakse – viimane leidis aset, see toimus ning seda ei saa lõpetada. Hoopis *lepinguline suhe* poolte vahel on see, mis lõpetatakse. Viimast ei pea siiski tingimata täielikult lõpetama – võib olla, et ainult eraldatav osa pool(t)e lepingulistest kohustustest ja õigustest lõpetatakse. Sellistel juhtudel võib lepinguline suhe lihtsalt jätkuda limiteeritumal määral.²⁰ Pooltevaheline *võlasuhe* lõpetatakse ka VÕS-i regulatsiooni puhul, olenemata sellest et grammatiliselt taganetakse või öeldakse üles *leping*.²¹ Viimane on ilmselt põhjendatav sellega, et VÕS-i vastava regulatsiooni allikaks on muu hulgas just PECL, kus räägitakse samuti *lepingu* lõpetamisest.

VÕS-i lepingu ühepoolse lõpetamise regulatsioon kehtib üldiselt kõigi võlaõiguslike lepingute kohta, ent tuleb üldjuhul kõne alla just vastastikuste lepingute rikkumise korral.²² DCFR-is on eraldi rõhutatud, et lepingu lõpetamise osa rakendub ainult lepinguliste kohustuste ja suhete puhul, erinevalt enamikust teistest sama peatüki osadest. Selle seletamiseks on välja toodud kaks peamist põhjust. Esiteks oleks see äärmiselt ebaharilik, kui lepingu lõpetamine oleks kasulik seoses lepinguväliste kohustustega: regulatsiooni peamine kasu seisneb selles, et see vabastab võlausaldaja lepingust tulenevatest kohustustest, võimaldades tal kaupu ja teenuseid mujalt hankida. Lisaks võimaldab lepingu lõpetamine teatud juhtudel saada tagasi seda, mis on juba lepingu alusel makstud või üle antud. Vastastikuste lepinguväliste suhete puhul peaksid sobima teised õiguskaitsevahendid, nagu oma kohustuse täitmisest keeldumine, kahju hüvitamine jt. Lisaks põhjendatakse kõnealuse regulatsiooni ainult lepingutele kohaldamist sobimatusega, mis kaasneks näiteks sellega, kui üksikisikud saaksid lõpetada enda seaduse alusel tekkinud kohustusi.²³

¹⁶ Samas PECL kasutab terminit *termination* jällegi taganemise jaoks, vrdl art 9:301 ning 6:109. PECL - European Principles of Contract Law. Kättesaadav: <http://www.ius.uio.no/lm/eu.contract.principles.parts.1.to.3.2002/> (10.09.13).

¹⁷ Vt VÕS I Komm § 196 p 2. Küll kasutatakse sellist eristamist nt BGB-s – §-d 323 (taganemine) ja 314 (erakorraline ülesütlemine), mille ingliskeelsete tõlgetena on levinud vastavalt *revocation* ja *termination*. Bürgerliches Gesetzbuch. - BGBI. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738; BGBI. I S. 1864. Kättesaadav siit: <http://www.gesetze-im-internet.de/bgb/index.html> (10.09.13)

¹⁸ Vt artikkel II.-5:101.

¹⁹ Vt P. Varul. Performance and Remedies for Non-Performance: Comparative Analysis of the PECL and DCFR. - Juridica International, 2008, nr.1, lk 104. (PECL art 9:301 (1))

²⁰ DCFR. Osundatud teos, lk 851.

²¹ Vt VÕS § 186 p-d 5, 6, § 116 lg 1, § 196 lg 1. Võlasuhte lõppemise kohta ka VÕS I Komm § 188, eelkõige punkt 5.

²² VÕS I Komm, lk 401.

²³ DCFR. Osundatud teos, lk 850.

2.2. Kasutamise eeldustest

Alused lepingu lõpetamiseks DCFR-is võib üldistatult jagada kaheks: esiteks võlgnikupoolne oluline täitmata jätmine/rikkumine, ning teiseks n-ö täitmata jätmise vasted – olukorrad, kus:

- a) võlausaldaja on andnud võlgnikule täiendava tähtaja kohustuse täitmiseks, kuid võlgnik ei ole seda selle aja jooksul teinud,
- b) on ette näha olulist täitmata jätmist tulevikus,
- c) võlgnik ei ole võlausaldaja nõudmisel suutnud anda piisavat täitmise tagatist.

Eespool märgitud aluste esinemise korral on DCFR-i kohaselt lepingu lõpetamine võimalik pelgalt vastava võlausaldaja tahteavaldusega – lepingu lõpetamine kehtib üksnes siis, kui võlausaldaja teeb avalduse võlgnikule.²⁴ Lisaks võib märkida, et kui nimetatud eeldused on täidetud, ei eelda DCFR-i reeglid võlgnikule täiendava tähtaja andmist.²⁵

Samasugune on olukord ka VÕS-i puhul. Harilikult on vajalikeks eeldusteks kehtiva lepingu, olulise lepingurikkumise ning formaalse eeldusena võlausaldaja tehtud avalduse olemasolu. Seega peavad õiguskaitsevahendi rakendamiseks olema täidetud sisulised eeldused ning järgitud olema ka formaalsed nõuded – vastasel juhul ei too lepingu ühepoolne lõpetamine kaasa sellega taotletud tagajärge.²⁶

3. Oluline lepingurikkumine

3.1. Täendus

Nii VÕS kui ka DCFR sätestavad lepingu lõpetamise peamise eeldusena võlgnikupoolse olulise lepingurikkumise²⁷. Võlaõigusseaduse § 116 lõike 1 kohaselt võib lepingupool lepingust taganeda, kui teine lepingupool on lepingust tulenevat kohustust oluliselt rikkunud. DCFR III.-3:502 (1) alusel võib võlausaldaja lepingu lõpetada, kui võlgnikupoolne lepingulise kohustuse rikkumine on oluline.

Rikkumise *olulisuse* tähtsus tuleneb eelkõige erinevate huvide kaalumiseest. Ühelt poolt soovib võlausaldaja võimalikult laiaulatuslikke õigusi leping lõpetada. Selline võlausaldaja soov on täiesti arusaadav näiteks juhul, kui võlgnikupoolne kohustuse täitmine erineb äärmiselt sellest, mida võlausaldaja oma eesmärgi teostamiseks vajab, või on täitmine nii hiline, et võlausaldaja huvi on mõistlikel põhjustel selle vastu kadunud. Teatud juhtudel võib lepinguliste suhete ühepoolne lõpetamine olla ainus õiguskaitsevahend, mis tagab võlausaldaja huvide piisava kaitse – näiteks olukorras, kus võlgnik on maksejõuetu ning pole sellest tulenevalt võimeline oma kohustusi täitma ega ka kahju hüvitama. Samas võib võlausaldajal olla huvi leping lõpetada ka vähem kohastel põhjustel, näiteks kui leping on osutunud vähem kasumlikuks, kui sõlmimisel loodetud. Seetõttu on asjaomase õiguskaitsevahendi kasutamisel väga oluline ka võlgniku huvidega arvestamine. Peab arvesse võtma sedagi, et võlgniku jaoks kaasneb lepingu lõpetamisega üldjuhul tõsine kahju. Näiteks üritades lepingut täita, võib võlgnik olla kandnud

²⁴ *Ibid.* Lk 851.

²⁵ *Ibid.* Lk 852.

²⁶ VÕS I Komm, lk 401.

²⁷ DCFR-is on kasutatud termini *oluline rikkumine* asemel terminit *täitmata jätmine* (non-performance). Sisulist tähtsust see ei oma. Selguse huvides on käesolevas töös kasutatud edaspidi läbivalt terminit *oluline rikkumine*.

Vt ka V. Köve. Draft Common Frame of Reference and Estonian Law of Obligations Act: Similarities and Differences in the System of Contractual Liability. – *Juridica International*, 2008, nr. 1, lk 200.

kulutusi, mis raiskuvad, kui ei õnnestu näiteks lepingu eset mujal realiseerida. Just eelmainitud põhjustel õigustab vaid *oluline* rikkumine lepingu lõpetamist.²⁸

Niisiis nagu kõigi teiste õiguskaitsevahendite, nii on ka lepingu lõpetamise peamiseks eelduseks ühe poole kohustuse rikkumine. Viimane ei eelda pea- või kõrvalkohustuse täielikku täitmata jätmist, see hõlmab ka kohustuse ebakvaliteetset või hilinenud täitmist.²⁹ Mida täpselt oluline lepingurikkumine endast kujutab, on juba järgmine küsimus.

VÕS ja DCFR olulist lepingurikkumist ei defineeri, esimene ei anna ka ammendavat loetelu võimalikest rikkumistest, mida oluliseks pidada – VÕS-i § 116 lõike 2 laused 1–4 annavad avatud nimekirja olulisele rikkumisele omastest sisemistest tunnustest³⁰, kuid ilmselt ei ole vale ka väita, et nende punktide näol on tegemist näidetega, mida pidada muu hulgas oluliseks lepingurikkumiseks. Võlaõiguseaduse kommenteeritud väljaandes on järeldatud, et lepingu rikkumine on seega reeglina asjaolude ja tõlgendamise küsimus.³¹ Küll aga võib asuda seisukohale, et DCFR-i artiklis III.-3:502(2) on ammendavalt sätestatud olukorrad, millal lepinguliste kohustuste rikkumine loetakse oluliseks.³² Järgnevalt lühidalt kahe loetelu eelistest ja puudustest.

3.2. Mida lugeda oluliseks lepingurikkumiseks?

Oluline lepingurikkumine kui lepingu ühepoolse lõpetamise eeldus on VÕS-s ning DCFR-s üldjoontes samatähenduslik, kuid DCFR-i lahendus on saanud tervikuna selgem.

Esiteks võib näha, et kohustuse rikkumine, mille tõttu jääb pool olulisel määral ilma sellest, mida ta lepingust õigustatult lootis, loetakse oluliseks lepingurikkumiseks nii VÕS-is kui ka DCFR-is, sealjuures küllaltki sarnase sõnastuse ja mõttega.³³ Ainukese olulisema erinevusena ei tulene VÕS-ist selget ja üheselt mõistetavat viidet sellele, et võlgnik pidi oma kohustuse rikkumise tagajärgi mõistma juba lepingu sõlmimise ajal. Käesoleva töö autori arvates võiks kaaluda VÕS-i asjaomase sätte täpsustamist vajalikul viisil.

Teiseks võib asuda seisukohale, et VÕS-is sätestatud kohustuse rikkumine, mille täpne järgimine oli lepingust tulenevalt teise poole huvi püsimise eelduseks kohustuse täitmise vastu³⁴, on oma praegusel kujul pigem ebaõnnestunud ning DCFR-i eeskujul võiks selle VÕS-ist välja jätta, kui võrd VÕS-i § 116 lõike 2 punkt 1 katab praktikas enamuse punkti 2 olukordadest. Lisaks ei ole VÕS-i § 116 lõikes 2 sätestatud nimekirja ammendav ning pooltel on alati võimalus lepingus teisiti kokku leppida, kui seaduses sätestatud.

DCFR-i artikkel III.-3:502(2)(b), mille kohaselt loetakse kohustuse rikkumine oluliseks, kui rikkumine on tahtlik või tingitud hooletusest, annab võlausaldajale mõistliku põhjuse eeldada, et võlgnik ei täida kohustusi korrektselt ka edaspidi, on selgem ja kindlapiirilisem kui VÕS-i § 116 lõike 2 punktid 3 ja 4, millega asjaomane DCFR-i artikkel on jagatud VÕS-is sisuliselt kaheks eri

²⁸ Vt täpsemalt DCFR. Osutatud teos, lk 852–853. On raske leida põhjuseid, miks sisuliselt samad põhimõtted ei peaks kehtima ka Eesti õiguses.

²⁹ VÕS I Komm, lk 401. Sama kehtib ka DCFR-i puhul – vt allpool.

³⁰ Vt DCFR. Osutatud teos, lk 862.

³¹ VÕS I, Komm, lk 401.

³² Nt ei sisalda asjaomane säte erinevalt VÕS-i § 116 lõikest 2 rõhutust "eelkõige" ega ka selle vastet.

³³ VÕS § 16 lõike 2 punkt 1, DCFR art III.- 3:502(2)(a).

³⁴ VÕS § 16 lõike 2 punkt 2.

aluseks³⁵. Küll aga võib väita, et DCFR-is sätestatud hooletuse tõttu rikkumise asemel võiks pigem kasutada raske hooletuse kriteeriumi analoogselt VÕS § 116 lõike 2 punktiga 3 – seda eelkõige võlausaldaja muidu liiga laia lepingu ühepoolse lõpetamise õiguse piiramise eesmärgil.

Kohustuse täitmata jätmist täitmiseks antud täiendava tähtaja möödumisel võib pidada oluliseks lepingurikkumiseks nii VÕS-i³⁶ kui ka DCFR-i kohaselt ning suures osas on antud taganemise aluse olemus mõlema allika puhul samasugune. Leidub aga ka erinevusi. Näiteks on DCFR-i artikli III.-3:503(1) rakendusallas vaid rikkumised, mis seisnevad võlgnikupoelses kohustuse täitmisega viivitamises, kuid VÕS-i puhul ei ole lisaks täitmisega hilinemisele välistatud selle aluse kohaldamine ka ebakvaliteetse täitmise puhul. Samas võib asuda seisukohale, et selline säte ei ole õiglane ega põhjendatud juhul, kui see võimaldab võlausaldajal lepingu kui terviku suhtes vähetähtsa kohustuse või näiteks kvaliteedilt vaid vähesel määral lepingule mittevastava täitmata jätmise korral täiendava tähtaja möödudes lepingust taganeda. Võiks kaaluda ka VÕS-i § 116 lõike 2 punkti 5 teisest alternatiivist loobumist, sest selle sätte mõte on tuletatav ka VÕS-i § 117-ga kooskõlalisel tõlgendamisel. Nii viisi on küsimus lahendatud ka DCFR-is ning lahendus on käesoleva töö autori arvates saanud selgem.

VÕS-i puhul, mille oluliste lepingurikkumiste loetelu ei ole erinevalt DCFR-i omast ammendav, saab rääkida ka teistest seadusest tulenevatest võimalikest olulise lepingurikkumise koosseisudest. Võib väita, et VÕS-i mitteammendav loetelu olulistest lepingurikkumistest on võrreldes DCFR-i omaga, kus loetelu on suletud, pigem eelistatav. Seda eelkõige põhjusel, et ei ole võimalik ette näha kõiki juhtumeid, mis praktikas võiksid endast olulist lepingurikkumist kujutada – olgu sätestatud alused nii laiaulatuslikud kui tahes. Võib küll argumenteerida, et ammendav loetelu teenib õigusselgust, kuid ei saa alahinnata VÕS-i lahtist loetelu võimalikest olulistest lepingurikkumistest, mis võimaldab olla konkreetsel üksikjuhul paindlikum. Siiski on lepingupoolel nii VÕS-i kui ka DCFR-i kohaselt küllaltki laias ulatuses õigustatud ise kindlaks määrama, mida täpselt peetakse oluliseks lepingurikkumiseks, mille alusel on poolel õigus leping ühepoolset lõpetada.³⁷

³⁵ VÕS-i § 116 lõike 2 punkt 3: kohustust rikuti tahtlikult või raske hooletuse tõttu ning punkt 4: kohustuse rikkumine annab kahjustatud lepingupoolele mõistliku põhjuse eeldada, et teine lepingupool ei täida kohustusi ka edaspidi.

³⁶ VÕS-i § 116 lõike 2 punkt 5

³⁷ Oluline on siiski tähele panna piiranguid, mis tulenevad nt TsÜS-i §-dest 86 (heade kommete või avaliku korraga vastuolus olev tehing) ja 138 (hea usu põhimõte), aga ka VÕS-i §-st 6 (hea usu põhimõte), samuti erisusi, mis seotud tarbijaga sõlmitavate lepingutega (nt VÕS-i § 237 lõige 1 ja 657 lõige 1).